CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

Str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)
Tel: 22-35-09, Fax: 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md,
www.calm.md

Nr.397 din 23 decembrie 2025

Către: Ministerul Culturii

Cancelaria de Stat

Aviz
la proiectul de lege privind statutul oamenilor de creație
(număr unic 972/MC/2025)

1. **Considerații generale**

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat proiectul de lege privind statutul oamenilor de creație.

CALM a analizat prevederile PL în cauză prin prisma respectării principiilor de organizare, funcționare și a intereselor autorităților administrației publice locale (APL).

Proiectul de lege a fost elaborat cu scopul a reglementării statutului juridic și social al oamenilor de creație, oferind garanții pentru desfășurarea activităților lor artistice și culturale.

2. **Legislația aplicabilă**

- Carta Europeană a Autonomiei Locale din 15.10.1985;
- Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994;
- Legea privind finanţele publice locale, nr. 397 din 16.10.2003;
- Legea privind descentralizarea administrativă, nr. 435 din 28.12.2006;
- Legea privind administrația publică locală, nr. 436 din 28.12.2006.

3. **Constatări/obiecții**

În urma analizei proiectului de lege privind statutul oamenilor de creație (în continuare – PL), CALM a remarcat următoarele:

1. La art.7 alin. (1) din PL (Domeniile de activitate ale oamenilor de creație) enumerarea domeniilor artistice necesită o redactare/completare care să cuprindă explicit toate domeniile, astfel ca să nu existe omisiuni și interpretări, respectiv se impune o clasificare concretă cu o anumită detaliere, cu atât mai mult cu cât, în dependență de abordare, unele arte pot face parte din mai multe categorii (clasificările pot varia).

Arthitectura este o artă vizuală, ca și pictura, sculptura, grafica, designul (în proiect arhitectura se clasifică aparte de alte arte vizuale). Arta audiovizuală este o formă de artă care combină sunetul și imaginea (vizualul), însă la art. 7 alin. (1) lit. b) din PL sunt expuse artele audiovizuale, precum și separat artele sonore și vizuale, care se includ în artele audiovizuale, dublând enumerarea. Artele spectacolului/interpretative includ

muzică, dansul, teatrul, cinematografia. Literatura este o artă literară, ca de altfel și poezia, care nu este expusă la art. 7 alin. (1) lit. d) din PL. În PL nu sunt enumerate artele moderne (fotografia, artele digitale).

În legătură cu necesitatea de a concretiza domeniilor artistice, astfel ca să nu fie omise domenii, respectiv să nu fie afectate interesele oamneilor de creație care nu vor cădea sub incidența PL, propunem o nouă expunere a domeniilor artistice (care poate fi modificată/completată) după cum urmează:

a) artele vizuale (arthitectura, pictura, sculptura, grafica, designul, fotografia);
b) artele spectacolului/interpretative (muzica, dansul, teatrul, opera, cinematografia);
c) artele aplicate (scenografia, coregrafia, regia, dirijatul coral și orchestral)
d) artele literare (literatura, poezia, dramaturgia);
e) artele digitale și media
f) meșteșugurile artistice (pictura populară, broderia, țesutul, prelucrarea ceramicii, sticlei, metalului, lemnului, textilelor, artizanatul specific (încondeierea ouălor), etc.).

În art.7 alin. (2) din PL, se propune ca domeniile de activitate de creație artistică și activitate culturală să fie stabilite de Guvern, dar credem că pentru realizarea scopulului PL de „a reglementa statutul juridic și social al oamenilor de creație, oferind garanții pentru desfășurarea activităților lor artistice și culturale”, este necesară și importantă expunerea detaliată pe cât e posibil a domeniilor artistice la nivel de lege.

2. În art. 25 alin. (1) din PL se folosește incorect termenul "bugetul public național", care include și bugetele locale, afectând interesele APL I, respectiv urmează a fi utilizat termenul "bugetul de stat".

3. Nu este clară norma de la art. 29 alin. (4) din PL, care pare a fi destinată numai câtorva persoane beneficiari ai indemnizației de merit, care sunt decorați cu Ordinul Republicii, cetățeni ai Republicii Moldova, domiciliați pe teritoriul Republicii Moldova, dar care nu au activat în Republica Moldova, deoarece **beneficiază de pensie pentru limită de vârstă sau alocație socială de stat dintr-un alt stat** și care pe lângă plățile primite **va beneficia de încă o alocație lunară** nominală pentru merite deosebite față de stat în mărime de 500 de lei, **cel mai interesant care se plătește din bugetul asigurărilor sociale** de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în condițiile în care **nu au achitat contribuții de asigurări sociale de stat în Republica Moldova**. Această normă urmează a fi exclusă, deoarece are un caracter confuz, oferă privilegii nejustificate și discriminatorii față de alți beneficiari ai indemnizației de merit. În Nota informativă nu există argumente privind necesitatea/importanța acordării acestei plăți suplimentare.

4. Se creează bănuiala rezonabilă cu PL analizat a fost elaborat pentru a promova interesele înguste ale unor asociații profesionale ale oamenilor de creație, în special a uniunilor de creație (a conducerii acestora), în vederea legiferării dreptului de a beneficia de suport financiar/material din surse bugetare, de a beneficia de diverse înlesniri, inclusiv privind achitarea impozitelor, taxelor vamale, cheltuielilor de locațiune a încăperilor proprietate a APC/APL, dar și în legătură cu acordarea indemnizației de merit.

În contextul celor expuse, se impune revizuirea și modificarea mai multe prevederi ale PL, după cum urmează:

I. Prevederile Capitolul IV. ASOCIAȚIILE PROFESIONALE ALE OAMENILOR DE CREAȚIE din PL, astfel că urmează să fie excluse privilegiile nejustificate și drepturile exagerate, comparativ cu alte organizații necomerciale din țară, respectiv normele juridice privind asociațiile profesionale urmează să fie aduse în corespundere cu prevederile Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale.

II. În special prevederile Articolul 24. Uniunea de creație din PL, care se aplică numai la câteva domenii ale culturii; stabilesc niște criterii de constituire nejustificate și elitiste, privilegii și drepturi exagerate comparativ cu alte asociații profesionale ale oamenilor de creație, astfel că aceste norme urmează a fi excluse sau revăzute.

III. Prevederile Capitolul V. INDEMNIZAȚIA DE MERIT din PL, care se aplică numai la câteva domenii ale culturii; acordarea indemnizației de merit fiind în dependență de președinții uniunilor de creație etc., astfel ca urmează să fie excluse drepturile exagerate oferite uniunilor de creație, dar și alte norme discriminatorii în privința dreptului de a beneficia de indemnizația de merit acordat numai oamenilor de creație din câteva domenii, precum și normele privind alocația de 500 de lei, care se va plăti din bugetul asigurărilor sociale de stat. Toate domeniile culturii, precum și criteriile de acordare a indemnizației de merit trebuie să fie prevăzute în lege pentru a exclude abuzurile.

Congresul Autorităților Locale din Moldova consideră că proiectul de lege privind statutul oamenilor de creație poate fi propus pentru aprobare cu condiția luării în conisderare a obiecțiilor expuse.

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM